



СТ А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Павел Петров Смолички, доктор по право, професионално направление „право” (3.6.) по научната специалност „наказателно-процесуално право“, преподавател в УНСС, Юридически факултет

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Наказателно-процесуално право“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Елена Иванова Андреева

Тема на дисертационния труд: Съдебен контрол върху действията по разследването

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2874/09.10.2024 на Заместник-ректора на УНСС по научноизследователската дейност доц. д-р Мария Воденичарова

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Наказателноправни науки“ на УНСС по научна специалност „Наказателно-процесуално право“. Обучението е осъществено в задочна форма на обучение през периода от м. април 2018 г. до 2024г. Научното ръководство е осъществявано от проф. д. н. Маргарита Чинова.

Дисертантът Елена Андреева е магистър по право от Университета за национално и световно стопанство от 2015 г. Професионалният ѝ път започва още през 2014г. като сътрудник в адвокатска кантора. През 2017г. постъпва като прокурорски помощник в Специализираната прокуратура(закрита), като през същата година печели конкурс за

магистрат и започва задължително 9-месечно обучение в Националния институт на правосъдието. През 2018г. е назначена на длъжност „младши прокурор“ в Софийска районна прокуратура, а от 2020г. е преназначена на длъжност „прокурор“, където работи и понастоящем. Участвала е при подготовката на възпитаниците на Университета за национално и световно стопанство за участие в “Национално състезание за решаване на наказателноправен казус” през 2018 и 2019г. От 2022г. е лектор в курсове, организирани от обучителен център „ЛексАрт“, а от 2023г. е хоноруван преподавател в Университета за национално и световно стопанство по „Наказателно право“.

Индивидуалният план за обучение на докторанта е изпълнен качествено и в съответните срокове.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Темата на дисертационния труд е умело избрана, защото проблемите на съдебния контрол върху действията по разследването действително се нуждаят от цялостно и задълбочено изследване. Изследването е особено актуално. Вярно е, че по отделни въпроси на съдебния контрол върху действията по разследването има публикации, но липсва цялостно изследване по тази тематика. Развитието на този институт в наказателния процес претърпя съществени законодателни изменения след началото на съдебната реформа през 1999г. и особено след приемането на новия НПК, в сила от 29.04.2006 г. В правната литература за първи път съдебният контрол върху действията по разследването е погледнат цялостно и систематично. Въз основа на обосноваваните автори тези са отправени предложения за развитие на законодателството и за подобряване на прокурорско-следствената и съдебната практика.

В труда умело са използвани обичайните методи на научното изследване и различните тълкувателни способности. Стилът е теоретичен и показва отлично владение на материята. Тезата, целите и задачите на научното изследване са ясно формулирани в увода.

Представеният дисертационен труд е в обем от 342 страници, включително съдържание, използвани съкращения, библиографска справка и списък на използваната съдебна практика. Съдържа 365

бележки под линия. Използваната литература включва общо 116 източника. В структурно отношение дисертационният труд е класически и добре балансиран - състои се от въведение, изложение, построено в пет глави, и заключение.

Глава първа на дисертационния труд е озаглавена „Основни права на гражданите. Ограничаване на основните права”. Тази глава включва три параграфа.

Глава втора е посветена на компетентните органи и на техните актове, и от своя страна съдържа три параграфа.

Глава трета от изложението носи заглавие „Предварителен съдебен контрол“, като главата съдържа три параграфа.

Глава четвърта е със заглавие: „Последващ съдебен контрол“ и в нея са включени също три параграфа.

Глава пета е посветена на текущия съдебен контрол и съдържа два параграфа.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Изследването е задълбочено и приносно както за наказателноправната теория, така и за развитието на съдебната практика и законодателството. Още в началото на работата си върху дисертацията докторантът е поставил конкретна цел, а за постигането ѝ си е поставил и съответни задачи, които са изцяло постигнати. Всички авторови тези са добре формулирани и аргументирани, като за тази цел са използвани широк кръг от научни методи - исторически, сравнително-правен, логически, нормативен, функционален и систематичен анализ. Използвани са и методите на формалната логика - анализ, синтез и сравнение.

Постигнатите резултати в изпълнение на поставените задачи са налице – изведени са на съответните структурни места в дисертационния труд. Предложенията *de lege ferenda* са направени въз основа на възприетите от автора тези и изведените в хода на научното изследване изводи.

Изводите и заключенията са направени при отчитане на достиженията на теорията, на практиката на Върховния касационен съд,

на Конституционния съд, цитирани са и десетки решения на Европейския съд по правата на човека и Съда на Европейския съюз.

Стилът е научен, но четивен, използваната терминология е коректна.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Ще посоча следните по-важни научни и научно-приложни приноси в представения за защита труд:

Първо, дисертантът е направил опит да докаже, че всички способности на доказване са задължителни, но не всички са в същото време и принудителни, което оценявам положително, защото е добре аргументирано и следва да бъде споделено.

Второ, несъмнено приноси моменти се съдържат и в изследването на характера и същността на правомощията на съда при осъществяването на съдебен контрол върху действията по разследването. При това изследване е обоснована тезата, че правомощията на съда по повод контрола върху действията по разследването не са правораздавателни, а имат контролен характер. Това разбиране следва да бъде подкрепено, доколкото намира опора в наказателнопроцесуалната теория и практиката на Конституционния съд.

На трето място, като принос ще открия и някои добре защитени тези на дисертанта във връзка с част от действията по разследването, които се отличават от досега поддържани схващания в правната литература, а и в процесуалната практика. Така напр. по отношение на образците за сравнително изследване е обосновано разбирането, че искане до съда за разрешение за принудително изземване може да отпрати не само прокурорът (каквото е доминиращото схващане), но и разследващият орган. Добре защитена е и тезата, че по дела с двама или повече обвиняеми разпит на един от тях следва да бъде проведен в присъствие на другия или другите, за да може протоколът да има процесуална стойност.

Четвърто, обсъдени са особеностите на предварителния, текущия и последващия съдебен контрол, като в тази връзка е направен критичен анализ на действащи правни норми и са предложени идеи за доразвиване на нормативната база, които са подкрепени с многобройни аргументи. Направени са няколко конкретни предложения *de lege ferenda* за

преодоляване на някои недостатъци на нормативната уредба, като се предлага при последващи изменения на процесуалния закон някои от текстовете в НПК да се уеднаквят; да се допълни регламентацията на изземването на образци за сравнително изследване, като в чл. 146, ал. 3 НПК изрично се посочи, че компетентен да сезира съда е органът, който назначава експертизата; в текстовете, уреждащи предварителния и последващия съдебен контрол, трябва да се посочи, че в съда задължително наред с искането се внася и делото – с идеята да се обезпечи изпълнението на реална контролна дейност; предлага се да се измени НПК, като се предвиди процесуална санкция – глоба, за отказа да се дадат образци за сравнително изследване след разрешаване на принудителното им изземване по реда на чл. 146, ал. 3 НПК и т.н.

Следва да подчертая, че полемиката в разработения труд се води коректно и с отдаване на дължимото към вече изразените схващания в теорията и практиката. Дисертантът не се спира само на вече утвърдени теоретични и практически постановки. Търси се новото, проблемното, противоречиво решавано в практиката и доктрината. Трудът се базира на задълбочените теоретични знания на неговия автор и на практическия ѝ опит като прокурор и като преподавател в УНСС. Освен това трудът е написан на прецизен, ясен и лесно разбираем език, с правилна употреба на специфичния юридически научен апарат и достатъчни разграничения между близки по съдържание понятия. Предметът и обектът на изследване са добре открити и изчерпателно анализирани, а методите на изследване са коректно използвани.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът Елена Андреева представя пет публикации по темата на дисертацията. Всички публикации доказват нейните изследователски способности, допринасят за постигане целите на дисертацията и са лично дело на автора. Публикувани са в авторитетни сборници с научни доклади от конференции. Отделно авторът на дисертацията има и други пет публикации, които косвено са свързани с дисертационния труд.

Представените публикации без никакво съмнение изпълняват минималните национални изисквания за професионално направление 3.6

Право, съгласно ЗРАСРБ, и отговарят на условията за заемане на ОНС „доктор“, съгласно Правилника за прилагането на ЗРАСРБ и допълнителните изисквания на УНСС.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е разработен върху 36 стандартни страници. Той отразява както съдържанието, така и структурата на дисертационния труд. В него правилно са определени обектът, целта и задачите на дисертационното изследване. В автореферата приносните моменти и научните публикации са отразени точно.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд могат да се отправят няколко бележки и препоръки.

Най-напред препоръчвам известно прецизиране в лексикално и стилистично отношение на текста с оглед бъдещето му отпечатване, с което да се коригират някои очевидни смислови и правописни грешки.

Както е характерно за всяко научно изследване, една част от обосноващите становища на автора могат да бъдат определени като спорни, но това е ценно за наказателнопроцесуалната теория и практика, тъй като се поставя началото на бъдещи научни дискусии за обсъждане на едни или други постановки. Бих желал обаче да срещна проявена още по-голяма научна смелост при аргументиране на авторовите тези.

Направените бележки имат препоръчителен характер, а посочените научни резултати и приноси далеч надхвърлят по научна значимост и практическа полезност посочените несъвършенства на труда.

Тези бележки и препоръки не влизат в противоречие с дълбокото ми убеждение за теоретичната и научноприложната стойност на дисертационния труд. Той отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ. Съдържа оригинални идеи, подкрепени със сериозни аргументи, които доразвиват и обогатяват правната наука и могат да бъдат приложени в съдебната практика и законодателната дейност.

8. Заключение

В заключение, имайки предвид всички посочени съображения, **убедено давам своята положителна оценка** на представения за защита дисертационен труд на дисертанта Елена Иванова Андреева на тема «Съдебен контрол върху действията по разследването».

Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор“, поради което предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в научна област „3. Социални, стопански и правни науки“, професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Наказателен процес“ на Елена Иванова Андреева.

13 ноември 2024 год.

Подпис:

гр. София

(доц. д-р Павел Смолички)